A grayscale image of the Statue of Liberty, showing her head with the crown, her right arm raised holding a torch, and her left arm holding a tablet. The image is semi-transparent and serves as a background for the text.

Портрет Сполучених Штатів

**Народ
Географія**

Історія

Уряд

Бізнес

Освіта

Наука і медицина

Релігія

Соціальні служби

Мистецтво

Спорт і розваги

Засоби інформації

3
Один із багатьох

Імміграція та етнічна композиція

10
Від моря до сяючого моря

Географія та регіональна характеристика

20
У напрямку до міста на горі

Стисло про історію Сполучених Штатів

30
Національні свята

Свята в Сполучених Штатах

32
Чуйний уряд

Поділ повноважень та демократичні процеси

38
Бізнес в Америці

Сільське господарство, масове виробництво, рух робочої сили та економічна система

47
Різноманітна система освіти

Структура, стандарти та існуючі проблеми

54
Республіка науки

Дослідження та відкриття в науці й медицині

62
Відокремлення церкви від держави

Свобода віри

68
Мережа соціального захисту

Державна допомога та охорона здоров'я

73
Типово американське мистецтво

Музика, танці, архітектура, візуальне мистецтво та література

82
Популярна культура та її розповсюдження

Бейсбол, баскетбол, художні фільми, джаз, рок-н-ролл і музика в стилі кантрі

90
Засоби масової інформації та їхня місія

Свобода преси, газети, радіо й телебачення

На обкладинці: *Статуя Свободи*, одна із найбільш відомих пам'яток культури у Сполучених Штатах, стоїть біля нью-йоркської гавані. *Статуя Свободи*, яку французи подарували Америці 1884 року, вважається символом Сполучених Штатів і проявом свободи та можливостей. *Статуя* зображує Свободу в образі жінки із запаленим факелом у руці, вдягненої в сукню, яку розвіває вітер. На жінці корона із сьома вістрями, які втілюють в собі образ семи морів та континентів. У лівій руці вона тримає дощечку, де викарбовано дату проголошення Американської Декларації про незалежність – 4 липня 1776 року.

*Один
из дагачыоох*

Розповідь про американців – це розповідь про імміграцію та різноманітність. Сполучені Штати прийняли іммігрантів більше, ніж будь-яка інша країна, загалом більше 50 мільйонів, і щороку майже 700 000 осіб все ще приїжджають до країни. В минулому багато американських письменників висували ідею плавильного казана, яка полягає в тому, що іммігранти мають відмовитися від своїх старих звичок і адаптуватися до американського способу життя. Наприклад, як правило, діти іммігрантів вивчають англійську мову, а не мову своїх батьків. Останнім часом, однак, американці почали надавати перевагу різноманітності. Відновилися етнічні групи, які відродили свою спадщину. І тепер діти іммігрантів часто виховуються і спілкуються двома мовами.

КОРИННІ АМЕРИКАНЦІ

Першими американськими іммігрантами, що потрапили до Америки більш ніж 20 000 років тому, були міжконтинентальні мандрівники. Мисливці та їхні родини переслідували череди тварин від Азії до Америки через суходіл, що з'єднував ці два континенти і містився там, де зараз Берінгова протока. Коли Христофор Колумб відкрив Новий Світ у 1492 році, приблизно 1,5 мільйона корінних американців мешкали на землях, які зараз належать Сполученим Штатам, хоча ця цифра досить приблизна. Христофор Колумб, помиляючись щодо місця, де він висадився на землю – острів Сан Сальвадор з групи Багамських островів (що його він прийняв за територію Індії), назвав корінних американців «індіанцями».

Протягом наступних 200 років люди з кількох європейських країн вирушили за Колумбом через Атлантичний океан, щоб досліджувати Америку і будувати торгові порти й колонії. Корінні американці дуже постраждали від напливу європейців. Перехід власності на землю від індіанців до європейців, а пізніше до американців, відбувався шляхом укладення договорів, розв'язання війн та за допомогою примусових заходів, внаслідок чого індіанці постійно, по мірі просування європейців на захід, залишали свої землі. В XIX сторіччі уряд вирішив «проблему» індіанців шляхом примусового переселення цілих племен на спеціально відведені землі, які називалися резерваціями. Деякі племена билися за те, щоб зберегти землі, які їм традиційно належали. Дуже часто землі, відведені під резервації, були неплодучі, й індіанці стали залежати від підтримки уряду. Бідність та безробіття і досі існують серед корінних американців.

Війни за територію разом із хворобами Старого Світу, до яких індіанці не мали імунітету, різко скоротили їхню чисельність приблизно до 350 000 у 1920 році. Деякі племена повністю зникли; серед

них були Мандани з Північної Дакоти, які допомогли Меріветеру Льюїсу та Вільяму Кларку в дослідженні неосвоєних північно-західних земель Америки у 1804-1806 роках. Інші племена втратили свої мови й основну частину своєї культури. Незважаючи на це, корінні американці довели, що вони стійкі та життєрадісні люди. В наші часи їх кількість зросла майже до двох мільйонів (0,8 відсотка від кількості усього населення США), і лише біля однієї третини корінних американців і досі живе у резерваціях.

Безліч американських назв запозичено з індіанських слів, включаючи назви штатів Массачусеттс, Огайо, Мічиган, Міссісіпі, Міссурі та Айдаго. Індіанці навчили європейців вирощувати деякі сільськогосподарські культури, що зараз займають найважливіші ринки по всьому світу: кукурудзу, томати, картоплю, тютюн. Каное, снігове взуття та мокасини також належать до безлічі індіанських винаходів.

ЗОЛОТІ ДВЕРІ

Англійці були найбільшою етнічною групою серед перших переселенців, які осіли у тій частині Америки, де зараз розташовані Сполучені Штати, отже, англійська мова стала загальноприйнятою мовою Америки. Але представники інших національностей не забарилися із заявами про свою незгоду із цим. У 1776 році Томас Пейн, англієць за походженням, який був доповідачем про причини виникнення революції в колоніях, написав: «Європа, а не Англія, є матір'ю Америки». Цими словами можна описати переселенців, що приїхали не лише з Великобританії, але й з інших країн Європи, зокрема з Іспанії, Португалії, Франції, Голландії, Німеччини та Швеції. Незважаючи на це, в 1780 році троє з кожних чотирьох американців були англійського або ірландського походження.

На 1840-1860 роки припала перша найбільша хвиля імміграції в Сполучені Штати. В цілому в Європі голод, бідні врожаї, збільшення населення та політична нестабільність призвели до того, що біля 5 мільйонів людей щороку залишали рідні землі. В Ірландії хвороба рослин призвела до загибелі врожаю картоплі, внаслідок чого більше 750 000 людей померло з голоду. Багато з тих, хто вижив, залишили країну. Протягом лише 1847 року кількість ірландських іммігрантів у Сполучених Штатах досягла 118 120 чоловік. Сьогодні приблизно 39 мільйонів американців мають ірландське походження.

Провал Революції Німецької Конфедерації 1848-1849 років призвів до того, що багато людей, які брали участь у цій революції, емігрували. Протягом Американської Громадянської війни (1861-1865) федеральний уряд поповнював ряди своєї армії, заохочуючи бажаючих емігрувати з Європи, особливо із Німеччини. В нагороду за

службу в об'єднаній армії іммігранти отримували ділянку землі. До 1865 року приблизно один з п'яти солдатів об'єднаної армії був іммігрантом часів війни. Сьогодні 22 відсотки американців мають німецьке походження.

Переселення великої кількості євреїв до Сполучених Штатів почалося приблизно у 1880 році, протягом десятиріччя, в якому вони зазнали жорстоких погромів у Східній Європі. У наступні 45 років до Сполучених Штатів переїхали 2 мільйони євреїв. В наші часи єврейсько-американське населення перевищує 5 мільйонів.

Протягом останніх десятиліть ХІХ сторіччя до Сполучених Штатів переїхало так багато людей, що уряд ввів в експлуатацію спеціальний порт біля входу до острова Елліс у гавані Нью-Йорка. Між 1892 роком, коли він був відкритий, та 1954 роком, коли його закрили, через острів Елліс до Америки потрапило 12 мільйонів людей. Тепер він зберігається як частина національного пам'ятника «Статуя Свободи».

Статуя Свободи, яку Франція подарувала у 1886 році американському народові, стоїть на острові в гавані Нью-Йорка біля острова Елліс. Для багатьох іммігрантів статуя була першим, що вони побачили на своїй майбутній батьківщині. На фундаменті статуї прикріплено дощечку з вигравіюваними на ній натхненними словами з поеми Емми Лазарус: «Прямуйте до мене, втомлені, бідні та гнані; хто прагне вдихнути повітря свободи, кого не приймає ваш переповнений берег. Я прийму всіх бездомних, викинутих бурєю, я піднімаю мій факел за золотими дверима!»

ІММІГРАНТИ ВСУПЕРЕЧ ВЛАСНОМУ БАЖАННЮ

У складі іммігрантів до Північної Америки одна група прибула всупереч своєму бажанню. Це були африканці, 500 тисяч з яких були завезені як раби між 1619 та 1808 роками, коли ввезення рабів до Сполучених Штатів було незаконним. Однак практика володіння рабами та їхніми нащадками продовжувалася, зокрема, на аграрному Півдні, де необхідно було мати багато працівників для польових робіт.

Процес скасування рабовласництва почався у 1861 році у зв'язку із вибухом Американської Громадянської війни між вільними штатами Півночі та рабовласницькими штатами Півдня, 11 з яких залишили Союз. Під час війни, 1 січня 1863 року, президент Абрагам Лінкольн випустив Декларацію про звільнення рабів від рабства у тих штатах, які вийшли із складу Союзу. Рабство було скасоване повсюди у Сполучених Штатах із прийняттям Тринадцятої Поправки до Конституції США у 1865 році.

Однак навіть після скасування рабства американські негри підпадали під ізоляцію і мали гіршу

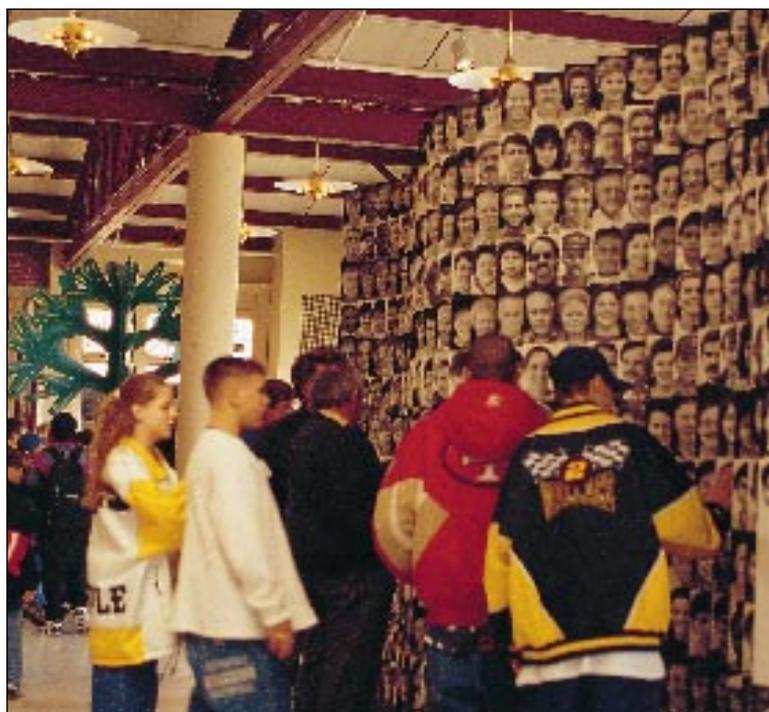
за якістю освіти. У пошуках нових можливостей африканські американці створили внутрішню хвилю імміграції, переїжджаючи з аграрного Півдня до міської розвинутої Півночі. Але багато з міських негрів не могли знайти роботу; за законом та звичаєм вони мали жити нарізно з білими, на околицях, що називалися «гетто».

Наприкінці 50-х – на початку 60-х років ХХ сторіччя африканські американці, на чолі із д-ром Мартіном Лютером Кінгом, використовували бойкоти, марші та інші форми мирного протесту, вимагаючи рівних прав за законом та припинення расової дискримінації.

Найвищого розвитку такий рух за громадські права досяг 28 серпня 1963 року, коли більш ніж 200 000 людей усіх національностей зібралися навпроти Меморіалу Лінкольна у Вашингтоні, округ Колумбія, для того, щоб почути промову Кінга: «Я мрію про те, що одного дня на рудих пагорбах Джорджії сини колишніх рабів та сини колишніх рабовласників зможуть сісти разом за стіл «братерства»... Я мрію про те, що одного дня мої четверо маленьких дітей житимуть у країні, де їх не переслідуватимуть за колір їхньої шкіри, а звертатимуть увагу на склад їхнього характеру». Незабаром після цього Конгрес США прийняв закон, який забороняв дискримінацію при голосуванні, при наймі на роботу, наданні житла та в галузях освіти і державного благоустрою.

Сьогодні африканські американці становлять 12,7 відсотка від загального населення США. За останні десятиріччя негри досягли великих успіхів і їхній середній клас значно зріс. У 1996 році 44 відсотки африканських американців працювали на посадах білих, включаючи управлінські, професійні та адміністративні посади, тоді як раніше вони переважно були зайняті у сфері обслуговування або на важких неавтоматизованих роботах. Того ж самого року 23 відсотки чорних американців, віком від 18 до 24 років, навчалися у коледжах, у порівнянні із 15 відсотками у 1983 році. Однак середній прибуток негрів є нижчим, ніж прибуток білих, і безробіття, особливо серед молоді, залишається вищим, ніж у білого населення. До того ж багато американських негрів ще й досі ведуть бідне існування на міських околицях, де інтенсивно вживаються наркотики та здійснюються злочини.

В останні роки було зосереджено увагу на обговоренні питань, пов'язаних із громадянськими правами. У зв'язку із прийняттям дискримінаційних законів та просуванням чорних американців до рівня середнього класу постало питання про те, чи не вимагає вплив минулої дискримінації вживання з боку уряду певних корективних заходів. Маючи назву «стверджувальні дії», такі заходи можуть включати найм на роботу певної кількості негрів (або членів інших меншин), прийняття до школи певної кількості студентів з меншин або проектування кордонів виборчих районів таким чином, щоб

*(Зверху) Відвідувачі входять до головного будинку на острові Елліс, що був реконструйований і знову відкритий як музей у 1990 році.
(Ліворуч) Молодь на виставці на острові Елліс.*

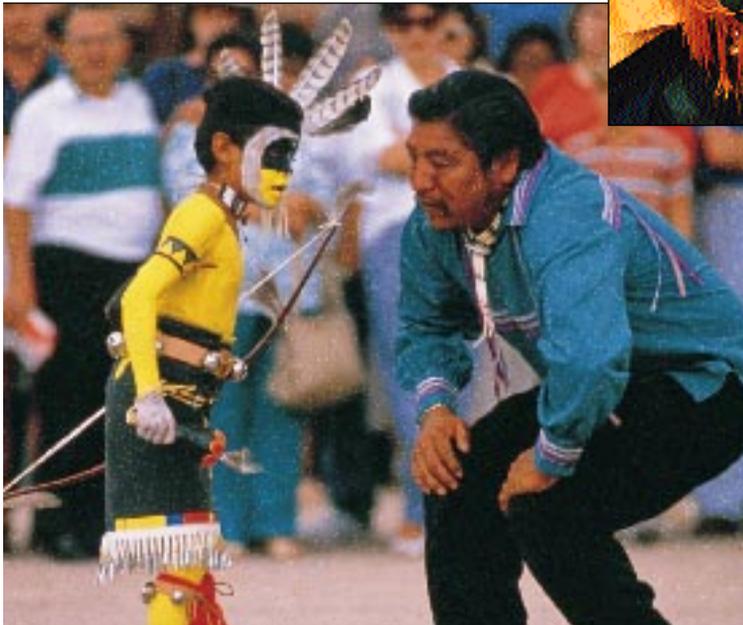

(Зліва) Глядачі на параді в Нью-Йорку, присвяченому Дню Домініканської Республіки, з прапорами Домініканської Республіки.

(Знизу) На святкуванні Китайського Нового Року у Вашингтоні, округ Колумбія, восьмирічна Анна Ганг тримає традиційні металеві кільця, що символізують єдність.

(Знизу) Маленький танцюрист, уродженець Америки, отримує інструкції на ярмарку мистецтва та ремесел.

(Праворуч) Африкансько-американська дитина тримає кубок Юмоя (єдності) на святкуванні Кванзаа.

*«Це секрет Америки: нація людей із свіжим
сприйняттям старих традицій, що дозволяє собі
освоювати нові кордони...»*

Президент Джон Ф. Кеннеді

участь представників меншин у голосуванні була більш імовірною. Державне обговорення потреб, ефективності та правильності таких програм набрало нової сили у 90-х роках.

В будь-якому разі, можливо, найбільші зміни за минулі десятиріччя відбулися у поведінці американського білого населення. Вже більше ніж одне покоління змінилося з часів промови Кінга «Я мрію». Молодші американці, зокрема, виявляють нове поважне ставлення до всіх рас, а білі все більше і більше приймають чорних до участі у всіх аспектах життя та соціальних ситуаціях.

МОВА ТА НАЦІОНАЛЬНІСТЬ

Немає нічого незвичного в тому, що сьогодні, прогулюючись вулицями американського міста, ви почуєте іспанську мову. У 1950 році трохи менше ніж 4 мільйони мешканців США походили з іспаномовних країн. Сьогодні ця цифра зросла приблизно до 27 мільйонів. Біля 50 відсотків іспаномовних мешканців Сполучених Штатів походять з Мексики. Інші 50 відсотків є вихідцями з інших країн, наприклад, з Ель Сальвадора, Домініканської Республіки та Колумбії. Тридцять шість відсотків іспаномовного населення Сполучених Штатів мешкають у Каліфорнії. Кілька інших штатів, такі як Техас, Нью-Йорк, Іллінойс та Флорида, куди іммігрують сотні тисяч кубинців, які тікають від режиму Кастро, також нараховують велику кількість іспаномовного населення. В Маямі проживає настільки велика кількість американців кубинського походження, що найбільша газета міста «Маямі Гералд» публікується окремими виданнями англійською та іспанською мовами.

Широке застосування іспанської мови в американських містах спричинило обговорення на державному рівні питань про мови. Деякі англійські спікери вказують на Канаду, де існування двох мов (англійської та французької) супроводжується розкольніцьким рухом. Щоб запобігти такому розвитку подій у Сполучених Штатах, деякі громадяни наполягають на прийнятті закону, який би надав англійській мові статусу офіційної.

Інші вважають такий закон непотрібним і навіть таким, що може зашкодити. Вони вказують на різницю між Америкою та Канадою (в Канаді, наприклад, майже все франкомовне населення мешкає в одному місці, тобто в провінції Квебек, тоді як у США носії іспанської мови розсіяні по

значній території) і називають Швейцарію як приклад країни, де існування багатьох мов не руйнує національну єдність. Вони наполягають на тому, що визнання англійської мови офіційною призведе до блокування спікерів, які розмовляють іншими мовами, і до ускладнення їхньої повсякденної діяльності.

ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО ІММІГРАНТІВ

Статуя Свободи освітлювала шлях переселенцям, але багато американців, що народилися в Америці, почали турбуватися про те, що їхня країна приймає занадто багато іммігрантів. Деякі громадяни Америки бояться, що виникне загроза їхній культурі або вони втратять свої робочі місця через те, що іммігранти готові працювати за меншу плату.

У 1924 році Конгрес прийняв Закон Джонсона-Ріда про імміграцію. Вперше Сполучені Штати встановили обмеження кількості людей з кожної країни, які можуть емігрувати до США. Кількість людей, дозволена для еміграції від кожної окремої країни, щороку базується на кількості людей з цієї країни, що вже мешкають у Сполучених Штатах. Внаслідок цього імміграція за останні 40 років відобразила склад існуючого імміграційного населення, серед якого переважають вихідці з Європи та Північної Америки.

До 1924 року закони США безпосередньо забороняли імміграцію з країн Азії. Населення американського Заходу боялося, що китайці та інші азіати захоплять їхні робочі місця, і тому расистське ставлення до мешканців з азіатськими рисами було досить розповсюдженим. Закон, який забороняв китайським іммігрантам переїжджати до Америки, було переглянуто у 1943 році, а у 1952 році було прийнято нове законодавство, яке дозволяло людям будь-якої раси стати громадянами США.

Сьогодні азіатські американці є однією із тих етнічних груп у країні, чия кількість найшвидше зростає. У Сполучених Штатах проживає близько 10 мільйонів мешканців азіатського походження. Хоча більшість із них прибули до країни останнім часом, вони вже належать до тих груп іммігрантів, що досягли найбільшого успіху. Вони мають вищий прибуток, ніж інші етнічні групи, і велика кількість їхніх дітей навчається у найкращих університетах США.

НОВА СИСТЕМА

У 1965 році старі імміграційні процедури зазнали значних змін. Сполучені Штати почали надавати іммігрантам візи, враховуючи те, хто подав першим заяву; національні квоти були замінені напівсферичними. При цьому перевага надавалася родичам громадян США та іммігрантам, що мали певні професійні навички у пріоритетних галузях США. У 1978 році Конгрес відійшов від напівсферичних квот і встановив світову «стелю», відкриваючи «двері» в Сполучені Штати ще ширше. У 1990 році, наприклад, в десятку найбільших груп вихідців з іммігрантів входили іммігранти з Мексики (57 000), Філіппін (55 000), В'єтнаму (49 000), Домініканської Республіки (32 000), Кореї (30 000), Китаю (29 000), Індії (28 000), Радянського Союзу (25 000), Ямайки (19 000) та Ірану (18 000).

У 90-х роках Сполучені Штати продовжують приймати іммігрантів більше, ніж будь-яка інша країна. Їхнє населення включає приблизно 20 мільйонів осіб, що мають іноземне походження. Закон про імміграцію, переглянутий у 1990 році, встановив гнучке обмеження, що дорівнює 675 000 іммігрантів кожного року, а деякі категорії людей були повністю звільнені від обмежень. Закон намагається заохотити до переїзду в Сполучені Штати найбільш досвідчених працівників та фахівців і привабити іммігрантів з тих країн, що за останні роки надали США досить мало американців. Це здійснюється шляхом впровадження «спеціальних» віз. У 1990 році біля 9000 людей в'їхали до країни за «спеціальними» візами із Бангладешу, Пакистану, Перу, Єгипту та Тринідаду і Тобаго.

НЕЗАКОННІ ІММІГРАНТИ

Служба Імміграції та Натуралізації США вважає, що 5 мільйонів людей мешкають у Сполучених Штатах без дозволу, причому їхня кількість зростає щороку приблизно на 275 000 чоловік. Американці, що народилися в США, та законні іммігранти стурбовані проблемою незаконної імміграції. Багато з них вважає, що незаконні іммігранти (які також називаються «незаконними іноземцями») перехоплюють роботу в громадян США, зокрема у молоді та членів меншин. Більш того,

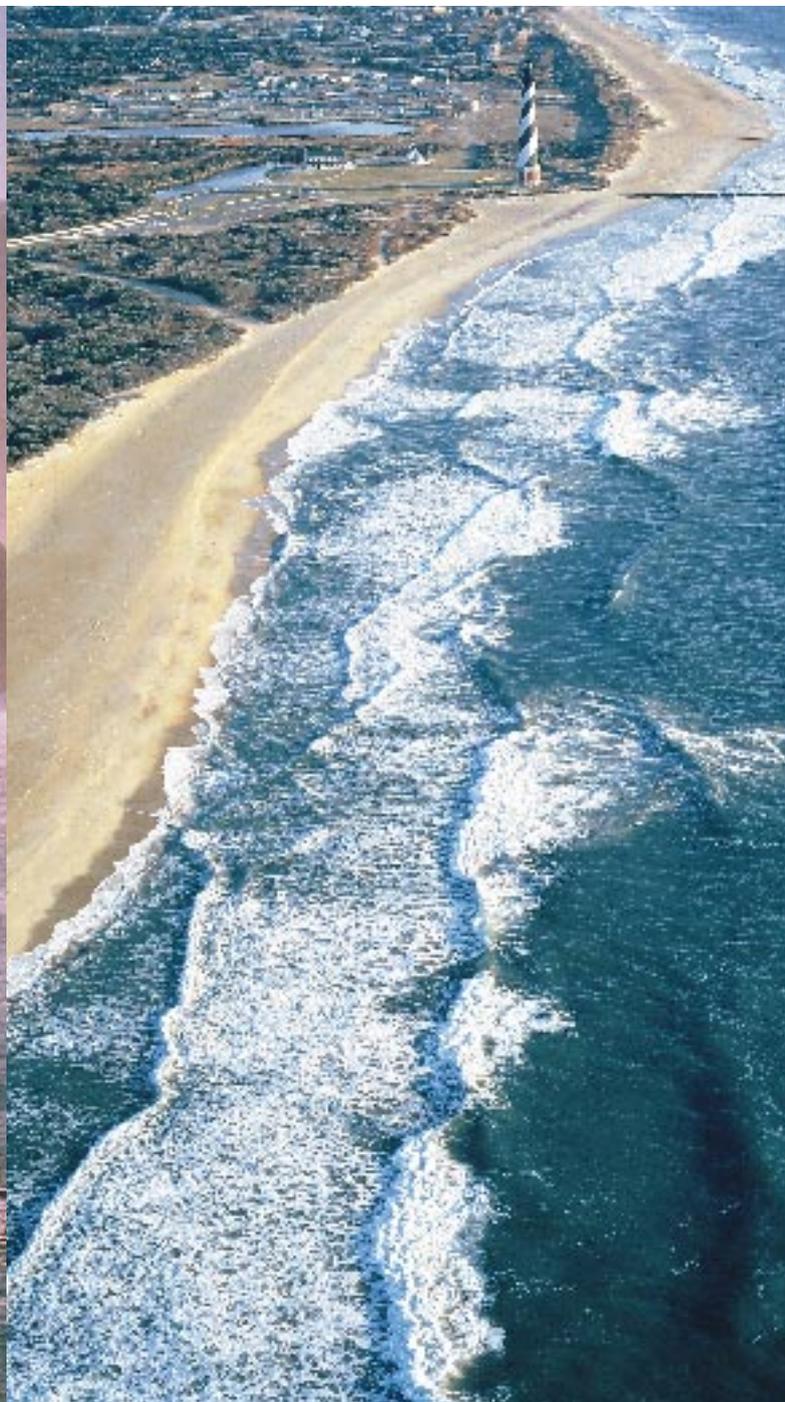
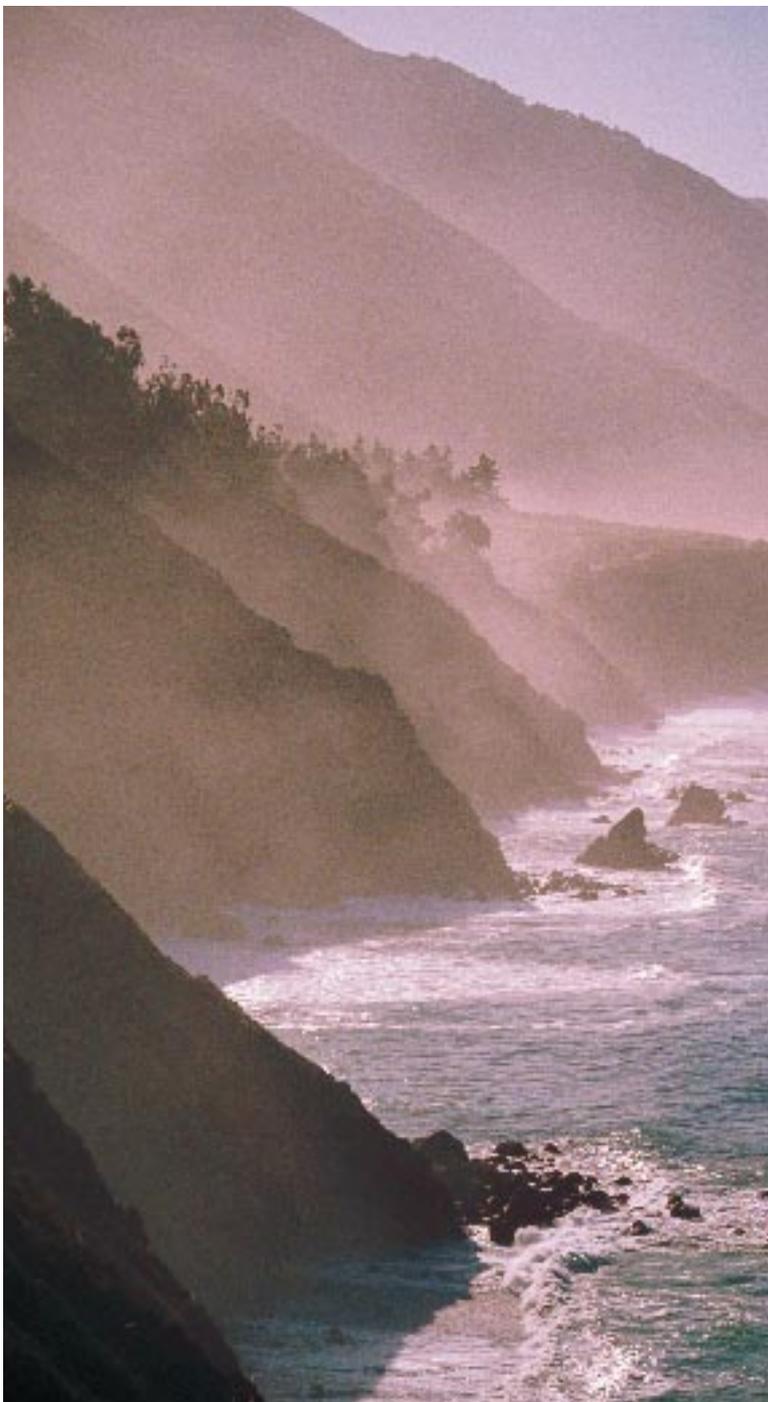
незаконні іноземці можуть серйозно обтяжити сферу соціальних послуг, що підтримується за рахунок сплати податків.

У 1986 році Конгрес переглянув Закон про імміграцію в контексті незаконних іноземців. Більшість із тих, хто вже мешкав у країні з 1982 року, мали право подавати заяви на отримання законного громадянства, що, нарешті, допомогло б їм залишитися на постійне проживання. У 1990 році близько 900 000 тисяч чоловік скористалися таким законом для отримання законного громадянства. Закон також передбачав серйозні заходи для боротьби з подальшою незаконною імміграцією і накладав стягнення на підприємства, що свідомо наймали на роботу незаконних іноземців.

УСПАДКУВАННЯ

Постійний потік іммігрантів, що прибувають до берегів Америки, має глибокий вплив на формування характеру американців. Люди, котрі залишають свої рідні домівки і їдуть до нової країни, мусять бути хоробрими і здатними пристосовуватися до змін. Вже всім відомо, що американцям подобається ризикувати та випробовувати щось нове. Вони відрізняються незалежністю та оптимізмом. Якщо американці, чії сім'ї вже живуть у США протягом тривалого часу, приймають своє матеріальне становище та політичні свободи за належне, то саме іммігранти нагадують їм про важливість таких привілеїв.

Іммігранти також збагачують американські спільноти, приносячи із собою аспекти своїх національних культур. Багато американських негрів тепер святкують як Різдво, так і Кванзаа – фестиваль, узятий із африканських ритуалів. Іспаномовні американці святкують свої традиції, організовуючи ярмарки на вулицях міст та інші урочисті події 5 травня (Cinco de Mayo). Етнічні ресторани працюють у багатьох американських містах. Президент Джон Ф. Кеннеді, будучи онуком ірландських іммігрантів, дав визначення цій суміші старого та нового, коли назвав Америку «суспільством іммігрантів, кожен з яких почав життя знову, на рівному для всіх «фундаменті». Це секрет Америки: нація людей із свіжим сприйняттям старих традицій, що дозволяє собі освоювати нові кордони...».

Big
моря до сяючого
моря

Французький антрополог Клод Леві-Стросс написав про «ментальний поштовх», який він відчув, коли прибув до Сполучених Штатів: адаптація до надзвичайно широких ландшафтів та горизонтів. Так звані «низькі» 48 штатів (усі штати, за винятком Аляски та Гаваїв) займають 4500 км та чотири часові зони. Подорож на автомобілі від узбережжя до узбережжя займе, як правило, принаймні п'ять днів, за умови безупинного руху. Не буде нічого незвичного, якщо різниця між найвищою та найнижчою температурою за один день в Сполучених Штатах досягне 70 градусів по Фаренгейту (приблизно 40°C).

Завдяки цим широким та різноманітним ландшафтам, придатним для проживання та обробки, Сполучені Штати сформували свій національний характер та досягли такого рівня добробуту. До того ж, країна все ще має ознаки регіональної

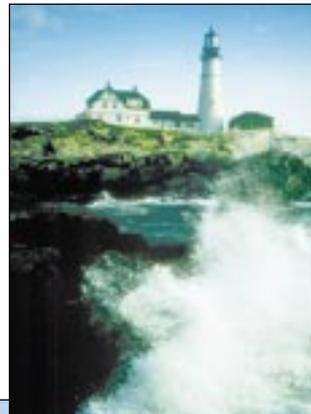
ідентичності, й один із шляхів, завдяки якому американцям вдається долати розмір своєї країни, полягає у тому, щоб сприймати себе як народ, з'єднаний певними географічними рисами, такими як самовпевненість, характерна для мешканців Нью-Інгленда, південна гостинність, середньозахідне здоров'я, західне добросердя.

Цей розділ розглядає американську географію, історію та звичаї в контексті шести головних регіонів:

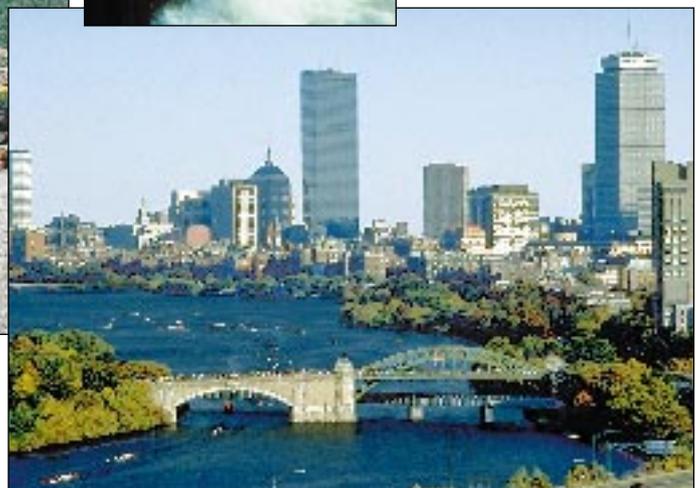
- Нью-Інгленда, який включає такі штати, як Мен, Нью Гемпшир, Вермонт, Массачусеттс, Коннектікут та Род Айленд.

- Середньої Атлантики, куди входять Нью-Йорк, Нью Джерсі, Пенсільванія, Делавер та Меріленд.

- Півдня, який простягається від Вірджинії на південь до Флориди та на захід до середини штату

*(Попередня сторінка)
Узбережжя Сполучених
Штатів уздовж
Атлантичного Океану
у Північній Кароліні
(праворуч) та Тихого
Океану в Каліфорнії
(ліворуч). (За годинниковою
стрілкою, починаючи зліва)
Маяк Портленд Гед в Мен,
річка Чарльз та ділова
частина міста Бостона,
Массачусеттс, фруктовий
кіоск у Гартфордї,
Вермонт.*

Техас. Цей регіон також включає Західну Вірджинію, Кентукі, Теннессі, Північну Кароліну, Південну Кароліну, Джорджію, Алабаму, Міссісіпі, Арканзас, Луїзіану та частину Міссурі й Оклахоми.

- Середнього Заходу – це велика колекція штатів, що тягнуться на захід від Огайо до Небраски та включають Мічиган, Індіану, Вісконсін, Іллінойс, Міннесоту, Айову, частину Міссурі, Північну Дакоту, Південну Дакоту, Канзас та східне Колорадо.

- Південного Заходу, що складається з західного Техасу, частини Оклахоми, Нью Мехіко, Аризони, Невади та південної внутрішньої частини Каліфорнії.

- Заходу, який включає Колорадо, Вайомінг, Монтану, Юту, Каліфорнію, Неваду, Айдаго, Орегон, Вашингтон, Аляску та Гаваї.

Зауважте, що поділ на ці регіони не є офіційним, у зв'язку із чим можливі й інші кордони. Цей поділ був запропонований лише як шлях для спрощення такого нелегкого завдання, як знайомство із Сполученими Штатами.

РЕГІОНАЛЬНА РІЗНОМАНІТНІСТЬ

Який сенс говорити про поділ Америки на регіони, коли практично всі американці можуть дивитися одні й ті самі телевізійні програми і ходити до однакових ресторанів типу «фаст-фуд» на вечерю? Єдина можливість відповісти на це питання – це навести приклади історично обумовлених регіональних розбіжностей.

Щодо їжі, яку їдять американці. Більшість її – стандартна, куди б ви не пішли. Людина може купити пакети замороженого гороху, що мають однакові етикетки в Айдаго, Міссурі та Вірджинії. Злаки, цукерки та будь-які інші продукти також продаються в однакових пакетах від Аляски до Флориди. Отже, якість свіжих фруктів та овочів не відрізняється в різних штатах. З іншого боку, було б незвично, якщо б вам запропонували “hush puppies” (різновид смаженого тіста) або вівсянку (варені цільні зерна, що готуються різними способами) в штатах Массачусеттс чи Іллінойс, але це нормально для штату Джорджія. В інших штатах також є страви, які важко знайти в іншому місці.

Незважаючи на те, що американська мова загалом стандартна, існує багато діалектів, які відрізняються залежно від того, в якій частині країни ви перебуваєте. Мешканці південних штатів, як правило, розмовляють повільно, що називається

«південна повільна вимова» (“Southern drawl”). На середньому заході американці використовують відкрите «а» (як у словах “bad” та “cat”), а місцева говірка мешканців Нью-Йорк Сіті зберігає багато єврейських слів (“schlepp”, “nosh”, “nebbish”), що були внесені в мову завдяки великій кількості євреїв, які мешкають в місті.

Регіональні відмінності також можна відчути і в таких менш суттєвих аспектах, як ставлення до різних подій. Так, наприклад, увага до закордонних справ у пресі. На Сході, де люди стежать за подіями, що розгортаються по другий бік Атлантичного океану, газети схильні приділяти велику увагу подіям, що відбуваються в Європі, на Середньому Сході, в Африці та Західній Азії. На Західному узбережжі більша увага приділяється подіям, що відбуваються у Східній Азії та Австралії.

Для того, щоб краще зрозуміти регіональні відмінності, давайте детальніше розглянемо кожен регіон.

НЬЮ-ІНГЛЕНД

Найменший за розміром території регіон, Нью-Інгленд не має таких плодючих земель та сприятливого клімату, як інші регіони. Однак він відіграв визначну роль у розвитку Америки. Упродовж XVII-XIX сторіч Нью-Інгленд відіграв роль культурного та економічного центру країни.

Першими європейськими мешканцями Нью-Інгленда були англійські протестанти – люди з твердими та чітко сформованими доктринами життя. Більшість з них прибули до Америки в пошуках свободи релігії. Вони запровадили в регіоні своє характерне політичне врядування – міські збори (збори, що скликаються вищими представниками церкви), на яких громадяни збиралися для обговорення нагальних питань дня. Право голосу мали лише ті, хто володів власністю. Незважаючи на це, завдяки таким місцьким зборам мешканці Нью-Інгленда були на незвичайно високому рівні участі в діях уряду. Такі збори все ще функціонують у багатьох округах Нью-Інгленда.

Мешканці Нью-Інгленда зрозуміли, що обробляти великі ділянки землі, як то було прийнято на Півдні, в цьому регіоні важко. До 1750 року багато поселенців почали займатися іншими ремеслами. Основними ремеслами стали суднобудування, рибальство та торгівля. В цих справах мешканці Нью-Інгленда дістали репутацію людей роботящих, ошадливих і майстерних.

Ці риси виявилися дуже корисними, коли індустріальна революція в першій половині XIX сторіччя досягла берегів Америки. В штатах Массачусеттс, Коннектікут та Род Айленд були побудовані нові заводи, які почали виробляти одяг, зброю та годинники. Більшість грошей, що на них були відкриті такі заводи, надійшла з Бостона, який вважався фінансовим серцем нації.

В Нью-Інгленді також підтримувалося активне культурне життя. Критик Ван Вік Брукс назвав створення відмітної американської культури у першій половині XIX сторіччя «розквітом Нью-Інгленда». Освіта є ще однією найсильнішою спадщиною цього регіону. Тут, як ніде, зосереджено найважливіші університети та коледжі – зокрема Гарвард, Єйл, Браун, Дартмут, Веллслі, Сміт, Мт. Холіоук, Вільямс, Амгерст та Веслієн, неперевершені у порівнянні з будь-яким регіоном.

Тоді як деякі мешканці Нью-Інгленда переїжджали на Захід, іммігранти з Канади, Ірландії, Італії та Східної Європи ставали новими мешканцями регіону. Незважаючи на постійну зміну населення, загальний дух Нью-Інгленда залишається незмінним. Це стає зрозумілим, як тільки побачиш дерев'яні будівлі та білі дзвіниці церков, характерні для багатьох маленьких міст, а також традиційні маяки, що всіяли атлантичне узбережжя.

В XX сторіччі більшість традиційних для регіону Нью-Інгленд видів виробництва було перенесено до інших штатів або закордонних країн, де вони дешевші. В багатьох виробничих містах досвідчені робітники залишилися без роботи. Пізніше ці люди отримали роботу, частково за рахунок розвитку мікроелектроніки та виробництва комп'ютерів.

СЕРЕДНЯ АТЛАНТИКА

Якщо для розвитку Америки у XIX сторіччі Нью-Інгленд постачав «мозок» та долари, то Середня Атлантика – «м'язи». Найбільші штати регіону, такі як Нью-Йорк та Філадельфія, стали центрами важкої індустрії (чавун, скло та сталь).

Якщо мешканці Нью-Інгленда переважно належали до одного соціального типу людей, то мешканці Середньої Атлантики складають більш різноманітну групу. Іммігранти з Німеччини займали територію нижньої частини долини річки Гудзон, де зараз штат Нью-Йорк. Іммігранти зі Швеції – територію в районі річки Делавер. Англійські католики розташувались у районі штату Меріленд, а секта англійських протестантів (Друзі, або Квакери) оселилася в межах міста Філадельфія. З часом всі ці поселенці потрапили під контроль англійців, але регіон залишався дуже привабливим для людей різних національностей.

Перші переселенці займалися переважно землеробством та торгівлею, і регіон відіграв роль моста між Півднем та Північчю. Місто Філадельфія, розташоване в штаті Пенсільванія посередині між північними та південними колоніями, стало місцем проведення Континентального Конгресу – з'їзду делегатів з колоній, які були організаторами Американської революції. Це саме місто стало місцем «народження» Декларації про Незалежність у 1776 році та Конституції Сполучених Штатів у 1787 році.

Коли на території регіону почала розвиватися важка індустрія, річки, такі як Гудзон та Делавер, перетворилися у життєво важливі лінії руху кораблів. Міста, розташовані на важливих водних шляхах, – Нью-Йорк на річці Гудзон, Філадельфія на річці Делавер та Балтімор на Чесапікській затоці, – швидко зросли до великих розмірів. Нью-Йорк все ще залишається найбільшим національним містом, фінансовим та культурним центром.

Подібно до Нью-Інгленда, регіон Середньої Атлантики зазнав великої шкоди від перенесення його важкої індустрії до інших виробничих центрів. Але інші виробництва, такі як виготовлення медикаментів та прокладання комунікаційних ліній, створили нові робочі місця.

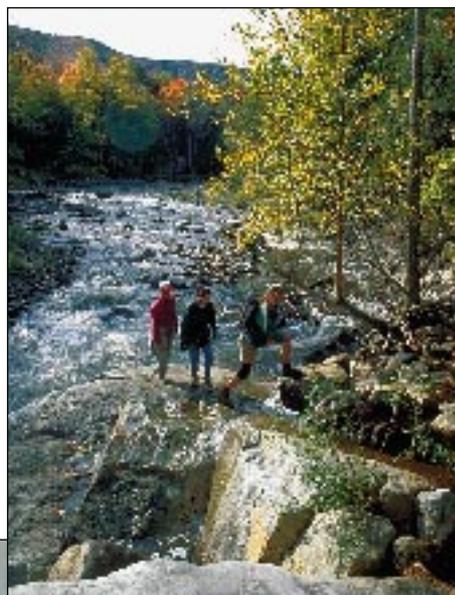
ПІВДЕНЬ

Південь є, мабуть, найбільш відмінним від інших та наймальовничішим американським регіоном. Американська Громадянська війна (1861-1865) спустошила Південь соціально й економічно. Однак він зберіг свою безперечну особистість.

Подібно до Нью-Інгленда, Південь спочатку був заселений англійськими протестантами. Але тоді як мешканці Нью-Інгленда були схильні надавати великого значення своїй відмінності від старої держави, мешканці Півдня мали схильність до наслідування Англії. Навіть більше того, серед мешканців Півдня були провідні лідери Американської революції, а четверо з п'яти перших американських президентів походили зі штату Вірджинія. Однак після 1800 року інтереси промислової Півночі та аграрного Півдня почали набувати розбіжностей.

Рівень життя мешканців Півдня зростав завдяки вирощуванню та продажу бавовни та тютюну, особливо на узбережних територіях. Найбільшу економічну вигоду можна було отримати, вирощуючи ці культури на великих фермах – плантаціях, які вимагали наявності великої кількості робітників. Щоб забезпечити таку потребу в робочій силі, власники плантацій використовували працю рабів, яких привозили з Африки. Отже, таким чином, рабство розповсюдилося на всю територію Півдня.

Рабство було найбільшою причиною тих суперечностей, що розділили Південь та Північ. Для мешканців північних штатів це було аморальним явищем; для мешканців Півдня – невід'ємною частиною їхнього способу життя. В 1860 році 11 північних штатів залишили Союз з метою створення самостійної держави – Конфедерації

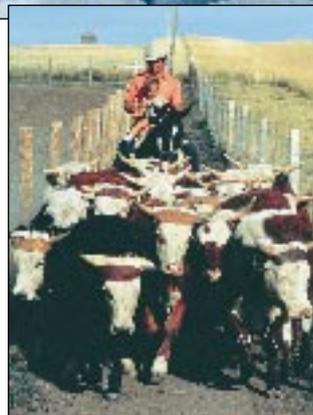
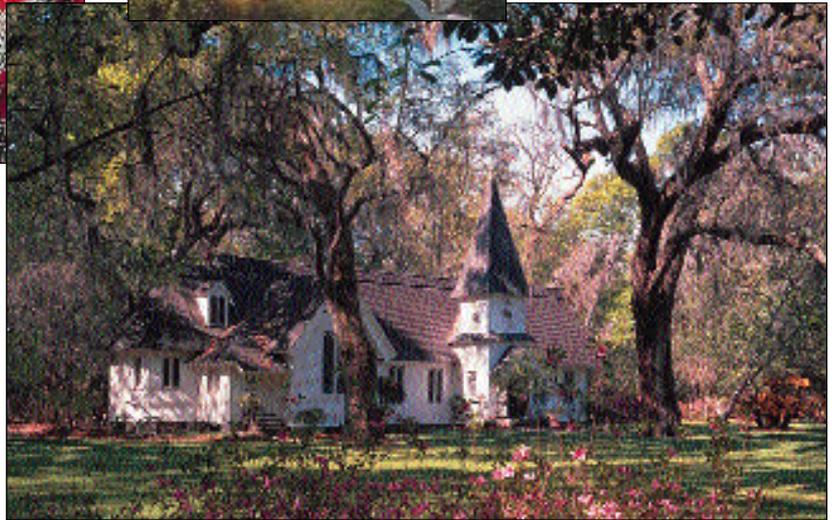

(За годинниковою стрілкою, починаючи зверху) Зала Незалежності в Філадельфії, штат Пенсильванія; мандрівники в горах Адірондак, штат Нью-Йорк; місто Нью-Йорк; мандрівники, що ігнорують сучасні технології й подорожують кіньми та бричками біля Ланкастера, штат Пенсильванія.

(За годинниковою стрілкою, починаючи зліва) Маленька дівчинка в штаті Кентукі вчитья в своєї бабусі стьобати; збір помаранчів у Флориді; сільська церква в штаті Джорджія.

(За годинниковою стрілкою, починаючи зліва) Ферма в штаті Іллінойс; пасажир іде до терміналу в Чиказькому міжнародному аеропорту імені О'Гари; власник ранчо в Північній Дакоті разом із дочкою жене череду худоби.

Штатів Америки. Цей розрив призвів до початку Громадянської війни, анулювання Конфедерації та до відміни рабства. (Детальнішу інформацію про Громадянську війну подано у розділі 3). Потрібно було кілька десятиріч, щоб загоїти шрами, завдані війною. Проте відміна рабства не надала афро-американцям політичної та економічної рівності. В містах Півдня було легалізовано та вдосконалено практику расової дискримінації.

Багато часу та зусиль довелося докласти афроамериканцям та їхнім прихильникам, щоб покінчити з дискримінацією. Однак тим часом Південь міг би вказати із гордістю на активне літературне життя регіону у ХХ сторіччі, до якого належить літературна діяльність Вільяма Фолкнера, Томаса Вулфа, Роберта Пенна Воррена, Кетрін Енн Портер, Теннессі Вільямса, Юдори Велті та Фленнері О'Коннора.

Після того, як мешканці Півдня змогли подолати наслідки рабства та расової дискримінації, під прапором «нового Півдня» виникла нова регіональна гордість, що виявилася в таких подіях, як щорічний музикальний фестиваль Сполето в Чарльстоні, Південна Каліфорнія, та літні Олімпійські Ігри 1996 року в Атланті, штат Джорджія. Сьогодні Південь перетворився на виробничий район з великими будівлями в таких містах, як Атланта та Літл Рок, штат Арканзас. Завдяки м'якому клімату регіон став меккою для багатьох пенсіонерів з інших регіонів Сполучених Штатів та Канади.

СЕРЕДНІЙ ЗАХІД

Середній Захід є «перехрестям» культур. З початку 1800-х років мешканці східних земель почали переселятися сюди в пошуках більш плодючих земель, незабаром європейці вже об'їжджали Східне узбережжя з метою потрапити в середню частину країни: німці в середню частину штату Міссурі, шведи та норвежці до штатів Вісконсін та Міннесота. Плодючі землі регіону дозволяли збирати багаті врожаї зернових культур, таких як пшениця, овес та кукурудза. Незабаром регіон отримав репутацію національної «годувальниці».

Більша частина території Середнього Заходу лежить на площині. Річка Міссісіпі відіграла життєво важливу роль для регіону, перевозячи переселенців до місць їхнього проживання та продукти на ринки. Ця річка надихнула створення двох книжок, які стали американською класикою, а саме «Життя на Міссісіпі» та «Пригоди Гекльбері Фінна». Обидві було написано людиною, що народилася та виросла в Міссурі, Самюелем Кле-

менсом, який публікувався під псевдонімом Марк Твен.

Мешканці Середнього Заходу вважаються щирими, дружніми людьми, які дотримуються свого слова. Вони обережно ставляться до своєї політики, але така обережність іноді має певні риси протесту. Мешканці Середнього Заходу започаткували одну з двох найважливіших політичних партій Америки, партію республіканців, яка була сформована у 1850-х роках, з метою запобігання розповсюдженню рабства в нові штати. Наприкінці сторіччя в регіоні також сформувався Прогресивний Рух, куди входили фермери та торговці. За мету було покладено бажання запобігти корумпованості уряду та намір привернути увагу до бажань людей. Можливо, через своє географічне положення більшість мешканців регіону були прихильниками теорії ізолювання, тобто вірили, що американці не повинні цікавитися війнами та проблемами в інших країнах.

Центром регіону вважається Чикаго, штат Іллінойс, третє найбільше місто в країні. Цей найбільший порт Великих Озер є пунктом, що пов'язує за допомогою залізниць та повітряних шляхів віддалені частини США та інші країни світу. В центрі міста стоїть Сіарс Тауер (Sears Tower), найвищий будинок світу, висота якого дорівнює 447 метрам.

ПІВДЕННИЙ ЗАХІД

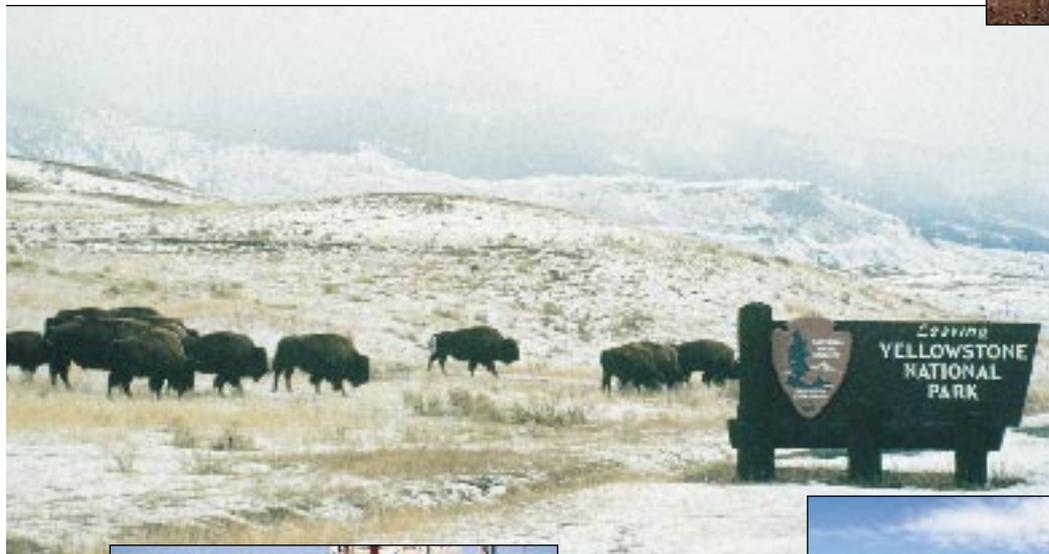
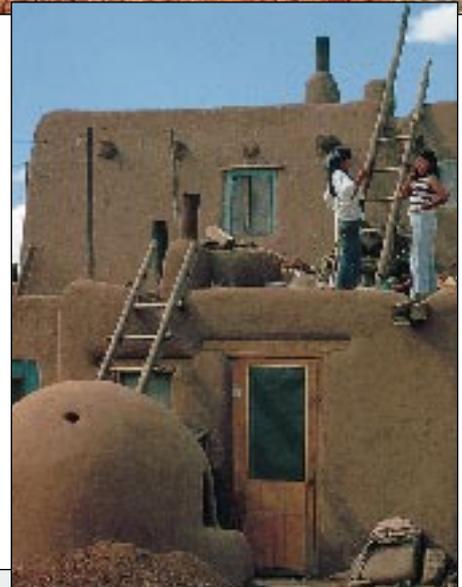
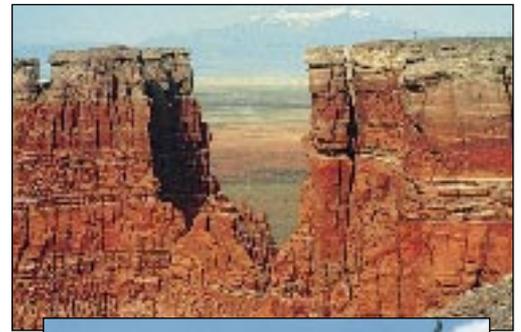
Південний Захід відрізняється від сусіднього Середнього Заходу погодними умовами (сухіший клімат), населенням (менша щільність) та етнічним складом (значна присутність іспано-американців та місцевих американських індіанців). За межами міст регіон являє собою відкриті ділянки землі, більшість з яких – пустелі. Тут розташований неповторний Великий Каньйон, що, як і Рівнина-Пам'ятник, є прекрасним матеріалом для багатьох західних кінофільмів. Рівнина-Пам'ятник лежить у межах резервації Наваго – домівки найчисленніших племен американських індіанців. На південь та на схід розташовано ще десятки інших індіанських резервацій, включаючи племена Гопі, Зуні та Апачі.

Протягом певного часу частина Південного Заходу належала до території Мексики. Сполучені Штати отримали цю частину після Мексико-Американської війни в 1846-1848 роках. Мексиканська спадщина цих земель продовжує суттєво впливати на весь регіон в цілому, який є прийнятним місцем для іммігрантів з Півдня (легальних чи нелегальних). Населення регіону швидко збільшується, особливо в штаті Арізона, куди, так само як і в південні штати, переїжджають пенсіонери в пошуках теплішого клімату.

Збільшення населення на гарячому, сухому Південному Заході залежить від двох людських артефактів: гребель та кондиціонерів повітря.

(За годинниковою стрілкою, починаючи справа) Жінка з племені Наваго плете на ткацькому верстаті; Столові Гори в штаті Арізона; діти граються на другому ярусі своїх цегляних будинків в індіанському селищі в Нью Мехіко.

(За годинниковою стрілкою, починаючи ліворуч) Робітники збирають салат-латук в Каліфорнії; стадо американських бізонів біля кордону Національного парку «Єллоустоун», штат Вайомінг; міст Золоті Ворота в Сан-Франциско, Каліфорнія.

*Численні американські цінності та принципи сьогодення
могли б бути пов'язані із колишніми кордонами: впевненість
у своїх силах, винахідливість, товариськість і велике
почуття рівності.*

Греблі на річці Колорадо та на інших річках, а також канали, побудовані за проектом «Центральна Арізона», постачаючи воду таким колись маленьким містам, як Лас-Вегас у штаті Невада, Фінікс у штаті Арізона та Альбукерк у штаті Нью-Мехіко, допомогли їм перетворитися на ділові та культурні центри. Тепер Лас-Вегас є відомим світовим центром грального бізнесу, тоді як місто Санта Фе у штаті Нью-Мехіко здобуло славу мистецького центру, особливо в малярстві, скульптурі та опері. Інша система гребель та зрошувальних каналів забезпечує водою Центральну Рівнину Каліфорнії, відому своїми великими врожайми фруктів та овочів.

ЗАХІД

Захід протягом тривалого часу розглядався американцями як останній кордон, хоча заселення Каліфорнії європейцями почалося раніше заселення більшості штатів Середнього Заходу. Вже за кілька років до початку Американської революції на Каліфорнійському узбережжі іспанські священники засновували місії. В XIX сторіччі штати Каліфорнія та Орегон, раніше ніж більшість східних штатів, приєдналися до Союзу.

Захід – це регіон масштабних мальовничих краєвидів. Рельєф усіх 11 штатів частково гірський, та цей регіон є джерелом дивовижних контрастів. Вітри з Тихого океану приносять на західну частину верхівок гір достатньо вологи. Однак землі, розташовані далі на схід, дуже сухі. Наприклад, західні території штату Вашингтон отримують за рік опадів у 20 разів більше, ніж східна частина Каскадних гір, що належить до території штату.

Щільність населення на Заході досить мала, тому урядові належать мільйони гектарів необробленої землі. Американці використовують ці землі для відпочинку та комерції, наприклад, для рибальства, розташування кемпінгів, пішохідного туризму, подорожування на човнах, випасу худоби, добування лісоматеріалів та корисних копалин. Останнім часом широкого розповсюдження набув конфлікт між широкими мешканцями, які заробляють собі на життя, використовуючи федеральні землі, та урядом, який вимагає при використанні таких земель дотримуватися прийнятих обмежень з метою збереження навколишнього середовища.

Аляска – найпівнічніший штат Союзу – є великою землею із малим, але стійким населенням та

великим природним простором, що захищається шляхом створення національних парків та спеціальних природних зон. Гаваї є єдиним штатом у Союзі, де американці азіатського походження значно переважають населення європейського походження. Починаючи з 1980-х років, велика кількість азіатів також оселилася в Каліфорнії, переважно навколо Лос-Анджелеса.

Лос-Анджелес, як і вся Південна Каліфорнія, несе на собі печатку великої кількості американо-мексиканського населення. Будучи другим за розміром містом у країні, Лос-Анджелес відомий перш за все своєю кіноіндустрією та Голлівудом. Завдяки зростанню Лос-Анджелеса та території поблизу Сан-Хосе, що називається «Кременева долина», штат Каліфорнія став першим по кількості населення серед інших штатів.

Західні міста відомі своєю толерантністю. Можливо, через те, що багато з тих, хто мешкає на Заході, переїхали сюди з інших регіонів з метою почати все сочатку, міжособистісні відносини будуються за принципом «живи сам і допомагай іншим» (live-and-let-live attitude). Економіка Заходу має різноманітний характер. Наприклад, штат Каліфорнія відомий і як сільськогосподарський штат, і як штат високотехнологічного виробництва.

ДУХ КОРДОНУ

Один, останній регіон Америки, заслуговує на увагу. Це не є зафіксоване місце, а територія, що перебуває у русі, у так званому стані духу: межа між селищами та дикою місцевістю, яка називається кордоном. Історик Фредерік Джексон Тернер в 1890-х роках наполягав, що наявність такої вільної землі протягом національної історії сформувала американські норми та моральні інститути. «Це постійне перенародження, – писав він, – цей рух на захід із розвитком нових можливостей, постійний контакт із простотою примітивного суспільства, створили сили, які домінують в американському характері».

Численні американські цінності та принципи сьогодення могли б бути пов'язані із колишніми кордонами: впевненість у своїх силах, винахідливість, товариськість і велике почуття рівності. Після Громадянської війни багато «чорних» американців переїхали західніше в пошуках рівних можливостей, і багато з них заробили репутацію та багатство, будучи ковбоями, шахтарями та оброб-

ляючи нові землі. В 1869 році на західній території штату Вайомінг жінкам було вперше дозволено голосувати та вести виборчу діяльність.

Через те, що ресурси Заходу здавалися нескінченними, у людей сформувалися марнотратні, неекономічні принципи життя. Великі стада буфало (американського бізона) були переважно знищені, а більшість інших видів були доведені майже до повного вимирання. На річках будувалися дамби та греблі, внаслідок чого водну рівновагу було порушено. Ліси були знищені неконтрольованою вирубкою, а ландшафти зіпсовані недбалим видобутком корисних копалин.

Ідея урівноваження занедбаних природних ресурсів відбилася в американському русі за раціональне використання природних ресурсів, який набув розвитку завдяки небажанню американців

бути свідками того, як «кордонний» стан зникне назавжди. Ініціатори такого руху відіграли важливу роль у створенні в 1872 році першого національного парку «Єллоустоун» та перших національних заповідних зон у 90-х роках ХІХ сторіччя. Нещодавно було прийнято «Закон про природні різновиди, що перебувають у небезпеці», який допоміг зупинити потік знищення природи.

Програми щодо захисту навколишнього середовища можуть викликати деякі розбіжності в думках, так, наприклад, деякі критики вважають, що згаданий закон гальмує економічний прогрес. Проте, не зважаючи на це, рух щодо охорони американського природного середовища продовжує набувати сили. Заснування подібних акцій в інших країнах є даниною впливу американського «кордону». □

*Зу напрямку
до міста на горі*

Першими європейцями, котрі досягли Північної Америки у 1000 році, були ісландські вікінги, якими керував Ліф Еріксон. Свідчення про їхнє прибуття були знайдені у канадській провінції Ньюфаундленд, але вікінгам не вдалося влаштувати там постійне мешкання і вони незабаром втратили контакт з новим континентом.

Через п'ять сторіч потреба в азіатських спеціях, тканинах та фарбах спонукала європейських навігаторів мріяти про коротші шляхи між Сходом та Заходом. Діючи від імені іспанської корони, у 1492 році італійський навігатор Христофор Колумб поплив на захід від Європи і висадився на одному із Багамських островів у Карибському морі. Протягом 40 років іспанські мандрівники будували величезну імперію в Центральній та Південній Америці.

КОЛОНІАЛЬНА ЕРА

Перші життєздатні англійські колонії були засновані в Джеймстауні, штат Вірджинія, у 1607 році. Через кілька років англійські пуритани переїхали до Америки, щоб уникнути релігійних переслідувань за їхню опозицію Англіканській Церкві. У 1620 році пуритани створили колонію Плімут, яка пізніше стала штатом Массачусеттс. Плімут був другим постійним британським поселенням у Північній Америці й першим у Нью-Інгленді.

У Нью-Інгленді пуритани сподівалися побудувати «місто на горі» – ідеальну громаду. З того часу американці розглядали свою країну як великий експеримент та модель, що варта бути прикладом для інших націй. Пуритани вважали, що уряд повинен узаконити релігійні принципи життя, і суворо карали еретиків, чоловіків, що не дотримувалися подружньої вірності, п'яниць та порушників недільних обрядів. Незважаючи на їхнє власне прагнення до релігійної свободи, для пуритан було характерним неприйняття будь-якої іншої моралі. У 1636 році англійський священник Роджер Вільямс залишив Массачусеттс і створив колонію на острові Роуд, побудовану на принципах релігійної свободи й відокремлення церкви від держави, на двох ідеалах, що пізніше були затверджені творцями Конституції США.

До Америки прибували колоністи також із інших європейських країн, але вони не могли зрівнятися з розвитком англійських колоній. У 1733 році англійці заснували 13 колоній уздовж Атлантичного узбережжя, від Нью Гемпшира на півночі до Джорджії на півдні. В Північній Америці французи контролювали територію Канади та Луїзіани, включаючи широкий басейн Міссісіпі. Протягом XVIII сторіччя Франція та Англія мали кілька війн, в кожен з яких було втягнуто Північну Аме-

рику. Після закінчення Семирічної війни у 1763 році Англія мала під контролем територію Канади та всі східні землі басейну Міссісіпі, розташовані в Північній Америці.

Незабаром виник конфлікт між Англією та її колоніями. Материнська країна, з метою покриття витрат на Семирічну війну, встановила нові податки й очікувала, що американці дозволять розмісти-

(Попередня сторінка) Декларація Незалежності (зверху) та Конституція США в Національному Архіві у Вашингтоні, округ Колумбія.
(Вище) Реконструйований Форт Джеймс у Джеймстауні, Вірджинія.

ти в їхніх домівках британських солдат. Колоністи відмовилися від сплати таких податків і чинили опір квартируванню. Наполягаючи на тому, щоб оподаткування здійснювалося лише власними колоніальними законодавчими зборами, вони об'єднувалися під гаслом «жодного оподаткування без місцевого представництва».

Всі податки, крім єдиного податку на чай, були скасовані. Але в 1773 році група патріотів відреагувала початком Бостонської Чайової Кампанії. Переодягнені в індіанців, вони забралися на британські торгові кораблі і скинули в гавань Бостона 342 ящики чаю. Це спровокувало жорстокі переслідування з боку Британського Парламенту, зокрема закриття гавані Бостона для торгових кораблів. У 1774 році лідери колоністів скликали Перший Континентальний Конгрес для обговорення опозиції колоній британському правлінню. У 1775 році, 19 квітня, розпочалася війна. Це сталося, коли британські солдати зустрілися із колоністськими повстанцями в місті Лексінгтон, Массачусеттс. У 1776 році, 4 липня, Континентальний Конгрес затвердив Декларацію про Незалежність.

Спочатку Револьюційна війна була важкою для американців. Загалом, за нестачі продовольства та досвіду, американські війська билися досить гарно, але поступалися британцям через їхню кількість та озброєність. Поворотним моментом у цій війні був

Громадянська війна була одним із найтрагічніших епізодів американської історії. Але вона вирішила два неприємні питання... Вона поклала кінець рабству й показала, що країна не є просто об'єднанням напівнезалежних штатів, а являє собою одне неподільне ціле.

1777 рік, коли американські солдати завдали поразки британській армії під Саратоґою, штат Нью-Йорк. Франція таємно допомагала американцям і не бажала відкрито брати участі у війні, чекаючи моменту, коли американці матимуть перевагу. Після перемоги американців під Саратоґою Франція й Америка підписали угоду про союз, після чого Франція надала американцям свої збройні сили та військові кораблі.

Остання головна битва Американської революції відбувалася в Йорктауні, штат Вірджинія, у 1781 році. Об'єднані сили американських та французьких військ оточили британців і примусили їх здатися у полон. Боротьба продовжувалася у деяких районах більш як два роки, та офіційно війну було закінчено підписанням Паризької Угоди у 1783 році, за якою Англія визнала незалежність американського народу.

НОВА НАЦІЯ

Розробка Конституції США та створення Сполучених Штатів більш детально описані у розділі 4. По суті, Конституція зменшила страх американців перед непомірною центральною владою, поділивши уряд на три відділи: законодавчий (Конгрес), виконавчий (президент та федеральні органи влади) і судовий (федеральні суди) – шляхом внесення 10 поправок, що були відомі під назвою «Декларація Прав» і захищали особисті свободи. Постійна турбота про накопичення влади виявила себе у різних політичних філософіях двох видатних осіб революційного періоду. Джордж Вашингтон, герой війни та перший президент США, очолював партію, що виступала за сильну владу президента і міцний центральний уряд. Томас Джефферсон, головний автор Декларації про Незалежність, очолював партію, яка вважала, що треба передати більше влади до штатів, висувачи теорію про те, що штати нестимуть більшу відповідальність перед народом та звітуватимуть йому.

Джефферсон став третім президентом США у 1801 році. Хоча він намагався обмежити президентську владу, політичні реалії диктували інше. Серед інших рішучих та активних кроків у 1803 році він придбав від Франції великі території Луїзіани, майже вдвічі збільшивши територію США. Купівля Луїзіани додала Америці більше ніж 2 мільйони квадратних кілометрів і поширила її кордони аж до Скелястих Гір у Колорадо.

РАБСТВО ТА ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА

В першому кварталі XIX сторіччя кордони розширилися на захід до Міссісіпі та навіть за неї. У 1828 році Ендрю Джексон став першим президентом, обраним за межами країни: представник прикордонного штату Теннессі, який народився у бідній сім'ї та поза культурними традиціями Атлантичного узбережжя.

Хоча ера Джексона була однією із оптимістичних та енергійних, молодій нації були властиві протиріччя. Дзвінки слова Декларації про Незалежність «всі люди рівні» нічого не значили для 1,5 мільйона рабів. (Більш детальна інформація про рабство та його наслідки надається у розділах 1 та 4).

У 1820 році південні та північні політики обговорювали питання щодо законності рабства в західних територіях. Конгрес досяг компромісу: рабство було дозволено у новому штаті Міссурі та на території Арканзасу, але було заборонено будь-де на захід та на північ від Міссурі. Внаслідок Мексиканської війни у 1846-1848 роках американці отримали нові території, і таким чином було вирішено питання, де можна розвивати рабство. Інший компроміс було досягнуто у 1850 році, коли Каліфорнію було визнано незалежним штатом, а громадяни штату Юта та Нью Мексіко отримали право вирішити, чи хочуть вони, щоб рабство існувало на їхніх територіях, чи ні (вони вирішили, що ні).

Але питання рабства продовжувало турбувати суспільство. Після того, як Абраґама Лінкольна, противника рабства, було обрано президентом у 1860 році, 11 штатів вийшли зі складу Союзу і проголосили себе незалежною нацією, Конфедеративними Штатами Америки (або Конфедерацією): Південна Кароліна, Міссісіпі, Флорида, Алабама, Джорджія, Луїзіана, Техас, Вірджинія, Арканзас, Теннессі та Північна Кароліна. Розпочалася Американська Громадянська війна.

Армія Конфедерації мала успіх на початку війни. Деякі її командири, зокрема, генерал Роберт Е. Лі, були гарними стратегами. Але Союз мав більше живої сили та ресурсів. Влітку 1863 року Лі ризикнув, повівши свої війська у Пенсильванію. Він зустрівся із армією Союзу у Геттисберзі, де відбулася найбільша за всю історію битва на американській землі. Після трьох днів розпачливої битви конфедеративні війська потерпіли поразку. Тоді ж на річці Міссісіпі генерал Союзу Уліссіс

С. Грант захопив місто Віксбург, забезпечивши контроль на півночі над усією долиною Міссісіпі та розколовши Конфедерацію на дві частини.

Через два роки, після залучення сил під командуванням Лі та Гранта, війська Конфедерації здалися у полон. Громадянська війна була одним із найтрагічніших епізодів американської історії. Але вона вирішила два питання, що турбували американців з 1776 року. Вона поклала кінець рабству і показала, що країна не є просто об'єднанням напівнезалежних штатів, а являє собою одне неподільне ціле.

КІНЕЦЬ ХІХ СТОРІЧЧЯ

Абрагам Лінкольн був убитий внаслідок замаху у 1865 році. Так Америка була позбавлена лідера, який однозначно був покликаний завдяки своїй освіті й темпераменту вилікувати рани, заподіяні Громадянською війною. Його попередник, Ендрю Джонсон, був вихідцем з Півдня і залишився вірним Союзу протягом війни. Члени партії Джонсона (Республіканської), що були уродженцями Півночі, розпочали процес його звільнення з посади за виявлену поблажливість до колишніх представників Конфедерації. Виправдання Джонсона було важливою перемогою принципу, що стверджував розмежування повноважень: президент не повинен звільнятися зі своєї посади через те, що Конгрес не погоджується з напрямками його політики. Звільнення може мати місце лише тоді, коли він винен, як це сказано у Конституції, у «державній зраді, хабарництві та іншому серйозному або дрібному злочині, що підлягають під судове покарання».

Протягом кількох років після закінчення громадянської війни Сполучені Штати Америки стали однією із провідних промислових держав, а її бізнесмени-практики накопичили значний капітал. Будівництво першої трансконтинентальної залізничної буди завершено у 1869 році, а у 1900 році протяжність залізничних шляхів у Сполучених Штатах була більшою, ніж у всій Європі. Нафтова промисловість стала однією із найбільш прибуткових, а Джон Д. Рокфеллер з «Стандард Ойл Кампані» став одним із найбагатших людей Америки. Ендрю Карнегі, котрий почав своє американське життя як бідний іммігрант із Шотландії, побудував величезну імперію сталеплавильних заводів. Текстильні фабрики заповнили південь, а в Чикаго, штат Іллінойс, були побудовані м'ясопереробні заводи. Інтенсивно почала розвиватися електрична промисловість, особливо після того, як американці стали використовувати цілу серію винаходів: телефон, електролампочку, фонограф, двигун змінного струму і трансформатор, кінофільми. У Чикаго архітектор Луїс Салліван використав сталеву конструкцію, зробивши визначний внесок у надання місту сучасного вигляду: він побудував хмарочос.

Але нестримний економічний розвиток приніс із собою небезпеку. Для обмеження конкуренції залізниці об'єдналися і встановили стандартизовані вантажні тарифи. Трасти – великі об'єднання корпорацій – намагалися встановити монополію контролю над деякими галузями промисловості, зокрема нафтової. Такі гігантські підприємства могли не лише ефективно виробляти товари та продавати їх за дешевими цінами, а також встановлювати фіксовані ціни і знищувати своїх конкурентів. Для запобігання таким випадкам уряд вжив певні дії. У 1887 році було створено Міжштатну Комерційну Комісію для контролю залізничних тарифів. У 1890 році Антитрастовий Закон Шермана заборонив створювати трасти, об'єднання та укладати комерційні домовленості, що «обмежували торгівлю».

Індустріалізація призвела до розвитку профспілок. Американська Федерація Профспілок, створена у 1886 році, була коаліцією профспілок для досвідчених робітників. Кінець ХІХ сторіччя був періодом значної імміграції, причому багато працівників у нових промислових районах були уродженцями іноземних країн. Однак для американських фермерів це були важкі часи. Ціна на продукти падала, а фермери мусили дотримуватися високих тарифів на перевезення, використовувати дорогі застави, сплачувати великі податки та збори на споживчі товари.

За винятком купівлі від Росії Аляски у 1867 році, територія США залишилася незмінною з 1848 року. У 1890 році став відчутним новий дух розширення кордонів. Сполучені Штати наслідували приклад північних європейських націй у виконанні обов'язку щодо «цивілізації» народів Азії, Африки та Латинської Америки. Після того, як американські газети опублікували сенсаційні випадки звірств в іспанській колонії Куба, у 1898 році Сполучені Штати та Іспанія розпочали війну. Коли війну було закінчено, Сполучені Штати отримали у володіння кілька іспанських територій: Кубу, Філіппіни, Пуерто Ріко та Гуамські острови. До Сполучених Штатів відійшли й Гавайські острови, щоправда, в результаті інших дій.

Але американці, котрі самі вийшли за межі своєї імперії, не могли належним чином управляти нею. У 1902 році американські війська залишили Кубу, хоча нова республіка мала надати США морські бази. Філіппіни отримали обмежене самоврядування у 1907 році та повну незалежність у 1946 році. Пуерто Ріко стало республікою із самоврядуванням всередині США, а Гаваї у 1959 році (як і Аляска) перетворилися в окремий штат.

ПРОГРЕСИВНИЙ РУХ

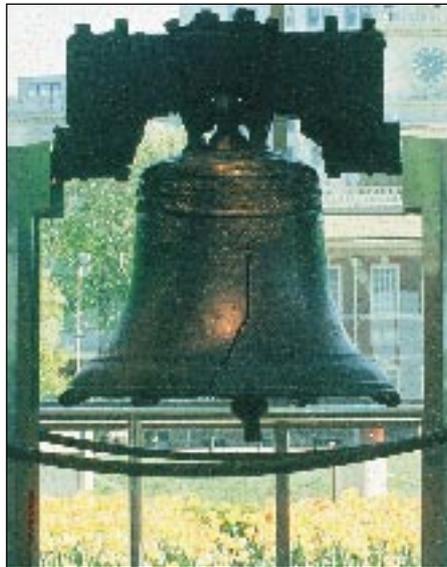
В той час, коли американці розвивали підприємництво за кордоном, вони також тверезо дивилися на свої власні соціальні проблеми. Незважаючи на

У напрямку до міста на горі

*(Ліворуч) Форт Самтер, Південна Кароліна, де почалася Американська Громадянська війна.
(Нижче) Статуя Абрагама Лінкольна в Меморіалі Лінкольна у Вашингтоні, округ Колумбія.*

*(Праворуч) Дзвін Свободи прозвучав 8 липня 1776 року з метою оголошення прийняття Декларації про Незалежність. Він стоїть зараз у Філадельфії, Пенсільванія, в Залі Незалежності.
(Нижче) Автомобілі на виставці в музеї Генрі Форда, Діарборн, Мічиган.*

